

ศิลปการสลักหนังสือใหญ่

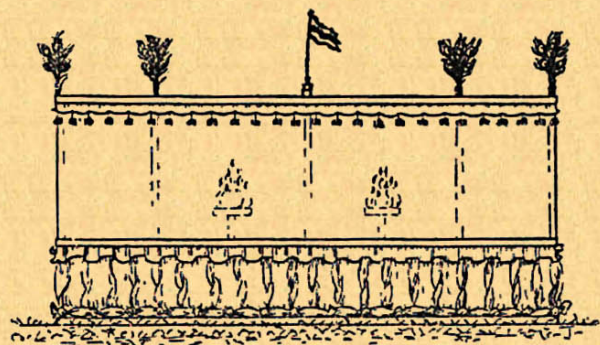
อ.

791.5

๙

College of Education
Bangkok, Thailand

(ภาพ-จอหนังใหญ่)

ภาพต่าง ๆ ที่ปรากฏในหนังสือเล่มนี้ เป็นภาพหนังใหญ่ ซึ่งนายช่างฝีมือเอกได้เขียนแกะสลักไว้ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๒ เป็นศิลปกรรมและวัฒนธรรมไทยแต่โบราณกาล สำหรับใช้เป็นนาฏศิลป์ในวงงานมหรสพต่าง ๆ อันเป็นที่นิยมกันในครั้งกระโน้น แต่ในปัจจุบันนี้เป็นภาพที่หาชมได้ยาก นอกจากที่พิพิธภัณฑ์สถานหรือตามวัดใหญ่ ๆ เป็นบางแห่ง ทั้งด้านการแสดงหนังใหญ่ตามงานต่าง ๆ ก็ปรากฏว่าขาดความนิยมของประชาชนไปโดยลำดับ แทบจะหาที่ชมดูได้โดยยาก เป็นที่น่าเสียดายเป็นอย่างยิ่งที่ศิลปกรรมไทยเราได้ขาดความหมายที่สำคัญไปโดยปราศจากการฟื้นฟู ความจริงเราจะเข้าใจว่า เมื่อเริ่มต้นของสิ่งใดเกิดขึ้น ในที่สุดของสิ่งนั้นก็ต้องเสื่อมสลายไปเป็นธรรมดา หรือเป็นของที่ล้าสมัยอย่างไรก็ตาม เมื่อมาถึงถึงความเป็นมาของภาพต่าง ๆ นั้นแล้วย่อมเป็นที่ สะดุดใจในศิลปประเภทนี้ เป็นอย่างยิ่ง ที่เห็นความสำคัญทั้งในด้านวัตถุและจิตใจแห่งประชาชนครั้งกระโน้น ซึ่งปรากฏว่าเป็นความหมายที่สำคัญในตัวของมันเอง ตั้งแต่เริ่มค้นจนกระทั่งสุดท้ายโดยไม่มีวันดับ แต่เหตุที่ต้องเปลี่ยนแปลงไปตามกาลตามสมัย ก็เห็นจะเป็นเพราะความยากที่แฝงอยู่ในศิลปประเภทนี้เอง ซึ่งจะเห็นได้ว่า เริ่มต้นแต่การแกะสลัก การออกโรงแสดง ตลอดจน การเป็นเจ้าของ รู้สึกว่าเป็นภาระกิจที่ยากมาก ปรากฏครั้งกระโน้นว่าผู้ที่จะเป็นเจ้าของหนังใหญ่ต้องเป็นผู้มีฐานะดี มีเงิน มีผู้นิยมนับถือมาก เช่นเป็นสมภารเจ้าวัด หรือเจ้าบ้านเจ้าเมืองเป็นต้น จึงจะรวบรวมกันเป็นหมู่เป็นคณะยกโรงแสดงได้ และหนังใหญ่ที่มีชื่อเสียงเด่นก็ไม่ใคร่จะมีอยู่แพร่หลายนัก ซึ่งดูเหมือนโดยมากจังหวัดเพชรบุรีกับจังหวัดอยุธยา เป็นที่ชื่นชอบชอชมามากที่สุด ในสมัยนั้น ความยากที่นอกเหนือไปจากนี้ก็ยังจะมีแฝงอยู่อีกมากกรรมัง อาทิเช่น ÷

(๖)

๑ การจัดทำเรื่องหนัง

ซึ่งมิใช่เป็นเรื่องเล็กน้อย แต่ละเรื่อง ๆ ต้องใช้รวมเกียรติเป็นหลัก และจับตอนที่สำคัญๆ นำออกมาแสดง เช่นตอนศึกอินทรีชิต คึกกุ่มกณัฐ์ คึกทศกณัฐ์เป็นต้น กว่าจะสำเร็จดังแต่ละเรื่อง ๆ ต้องเปลืองเวลาและค่าใช้จ่ายมากมาย

๒ การแกะสลักหนัง

แต่ละภาพ ๆ ต้องใช้หนังวัวมาเขียนลงวดตาย แล้วใช้เครื่องมือ เช่นสิ่ว ขนาดต่างๆ สลัก การสลักลงวดตายจะสวยงามชัดเจนได้ส่วนดีอย่างไร ก็อยู่ที่ช่างเขียนและช่างสลักผู้ชำนาญงาน ผู้มีฝีมือสลักด้วยความละเอียดรอบคอบ สุ่ม รมัคระวังมาก เพราะถ้าส่วนใดส่วนหนึ่งสลักขาดเสียไป ไม่อาจที่จะมัดกรับประสานกันได้เหมือนแผ่นโลหะ ภาพใดสลักสำเร็จแล้วก็ใช้ไม้ ๒ อันมาค้ำหนังผูกไว้ให้แน่น และให้มีค้ำยาวพอจับสำหรับเชิดชูให้คนดูเห็นชัดเจน

๓ ศิลปภาพลายหนังใหญ่

ภาพที่จะสำเร็จเป็นรูปนั้นต้องมาจากความพิถีพิถันทุกๆ ระยะ นอกจากทำให้ผู้ดูเกิดความสนุกเพลิดเพลินแล้ว ยังต้องแสดงฝีมือของนายช่างเขียนและช่างแกะสลัก ซึ่งเป็นการใช้ฝีมือและชื่อเสียงของช่างไปในตัว เช่นให้เห็นท่าทางด้วยการเขียนสลัก เป็นเส้นจุด ๆ ชัด ๆ คดโค้ง อันทำให้ผู้ดูรู้สึกว่าภาพเหล่านั้นได้แสดงอาการขึงขัง เป็นจริง เป็นจังดังมีชีวิต เช่น ท่าดู ท่าชู ตะคอก ท่าโกรธ ท่าโสก ร้องไห้ และแสดงให้เห็นคิดต่อกันไปเป็นเรื่องราวต่าง ๆ

๔ ภาพที่สำคัญ

หนังเรื่องหนึ่งต้องมีภาพที่จำเป็นจะต้องแกะสลัก เช่น ภาพนั่งเมือง เข้าเฝ้า ทรงรถ ภาพรบกัน โรงพิธี ทำเดิน ทำหေး ทำหน้าที่ได้ ภาพตลกขบขัน และภาพเบ็ดเตล็ดอีกมาก ถ้วนแต่แฝงความยากไว้แต่ละชั้น ๆ ซึ่งจะต้องเตรียมหาไว้ให้พร้อมสมบูรณ์

๕ การฝึกหัดเชิดหนัง

จะต้องใช้คนหลายคนประมาณ ๔๐ กว่าคนขึ้นไป แล้วแต่เรื่องหนังที่มีอยู่โดยมิให้สับสนกัน เช่น คนเชิด คนพากย์ คนแสดงจำเริญ-ตลก คนตีเกราะ ตีฆ้อง คอคนคอยใส่ไฟ และคนจัดลำดับหนัง ให้เรื่องติดต่อกันเป็นระยะไป

๖ เครื่องประกอบการแสดงหนัง

มีจอคล้ายจอโชน มีผ้าขาวบาง ๆ ผ่าดิบเย็บติดกัน สูงประมาณ ๕ เมตร ยาวประมาณ ๓๕ เมตร มีเสาไม้ไผ่ปัก ๔ เสา ปกติเสาผูกทำทางนกยูง และมีเสากลาง ๑ เสา เพื่อกันจอหย่อนเทิบตาม ภายในโรงมีเสาไม้ไฟระหว่งกลาง ๒ เสา สำหรับไว้ก่อไฟเมื่อเวลาเชิดหนัง ซึ่งจะทำให้ผู้ดูเห็นภาพดวงด้ายที่แกะสลัก ตลอดจนลักษณะท่าทางของภาพได้โดยชัดเจน

๗ การแสดงหนัง

เริ่มก่อนที่จะตั้งโรงก็ต้องประกอบด้วยพิธีกรรมมาก ตอนหัวค่ำเริ่มโหมโรง เตรียมจุดไฟวางไว้นบนบน ชมนมเทวดา ไหว้ครู ทำพิธีประพรมน้ำมนตร์ เมื่อเสร็จพิธีไหว้ครูแล้วคนพากย์เป็นคนเริ่มเรื่องบนทำนอง “เชิญชวนให้มาดูพระนารายณ์ จะแสดงอิทธิฤทธิ์ปราบยักษ์ ฯลฯ” ต่อไปก็ทำเพลงกลองเรียกว่า จับลิ้งหัวค่ำ คือเขาหนังที่สลักเป็นภาพจับถึงชาวถึงคำ นำมาเชิดเบิกโรงก่อน เสร็จแล้วจึงตั้งม้อแสดงเข้าเรื่อง และจัดภาพประกอบเรื่องตั้งกล่าวแล้วตามจังหวะและหน้าที่ โดยมีให้เป็นการดัดแปลงปนเปกันจนกว่าจะหยุดการแสดง;

ด้วยสิ่งที่ยากแฉ่งอยู่เบื้องหลังแห่งศิลปะประเภทนี้ดังกล่าวดำเนินการมาแต่กรรมจึงต้องเปลี่ยนไปตามกาลตามสมัย อย่างไรก็ดีเมื่อเราพิจารณาโดยละเอียดแล้วจะเห็นว่า ชนเชิงของการเขียนแกะสลักภาพหนังแต่ละชั้น ๆ เป็นภาพที่สวยงามประณีต ควรแก่การศึกษาหาความรู้ และ เทอดทูลยกย่องสรรเสริญยิ่งนัก ดังเช่นเรื่องอินทรีชิตคอนแดงศรีนาคบาศ และศรีพรหมาสัตว์ที่ปรากฏในเล่มนี้มีภาพที่ชวนให้น่าดูหลายอย่างด้วยท่าทางต่าง ๆ กัน เช่น ภาพพระ นาง เทวดา มนุษย์ ครุฑ สิงห์ ยักษ์ มีท้าวทั้ง ทำเดิน ทำกระโดด ทำเหาะ ทำรบ ทำจับ ทำต่อสู้ ขยับไล่ หลอกล้อ ทำทรงรถ ทำแสดงศร เจือง่า และทำดุเดือด ขู่ตะคอก ฯลฯ โดยวาดดวงด้ายลักษณะไว้หลายชั้นหลายเชิง ตลอดจนลักษณะดวงด้ายในภาพเดียวกัน ก็ยังมีดวงด้ายหนักเบา - หยิบ - ตะเขี่ยที่ไม่ซ้ำแบบกัน ชวนให้ชม ไม่เป็นภาพที่ชวนให้จืดจางได้ง่าย ซึ่งถ้าปล่อยให้ดูโดยไม่เสียตัวก็เป็นที่น่าเสียดายยิ่งนัก

ด้วยเหตุดังกล่าวแล้ว ทางบริษัทคณะข้างจึงเห็นว่า ศิลปะชั้นสำคัญนี้ควรจะช่วยกันบำรุงรักษาไว้ให้คงอยู่ชั่วฟ้าดินสลาย เพื่อเป็นแบบอย่างแนวทางแก่นุชนรุ่นต่อไปให้ออกไปสู่โลกศิลปะแบบภาพลายไทยโดยกว้างขวาง อย่างน้อยก็ยังได้ชมสมบัติแห่งบรรพชนเป็นขวัญตา และเป็นบ่อเกิดแห่งความอริยมย์ทางจิตใจได้บ้างตามโอกาส จึงได้รวบรวมจัดพิมพ์ขึ้น

เป็นเดิม พร้อมทั้งเล่าเรื่องประกอบภาพก็กินทริต ตอนแสดงศรนาคราศ์ กับตอนแสดงศร
พรหมาศ์ทำให้เกิดธรรมเนียมบรรณยังชนเพื่อความสดชื่นรื่นเริงไป ขณะเดียวกัน มั่นใจว่าจะ
สำเร็จเป็นประโยชน์อันยิ่งใหญ่แก่ผู้สนใจในทางศิลปตลอดกาลนาน.

มมถนนอนากรรณ พระนคร
วันที่ ๒๒ กรกฎาคม พ. ศ. ๒๔๘๖

๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๘๖

คึกคึกอินทรี

ก่อนที่จะเล่าเรื่องคึกคึกอินทรี ชนคึกคึกคึกคึกคึกคึก จากสถิตภาพหนึ่งใหญ่ตาม
ที่ปรากฏในหนังสือเล่มนี้ ขอเรียนกล่าวเล่าต้นเรื่องจากบทพระราชนิพนธ์รวมเกียรติ รัชกาลที่ ๓ มา
ประกอบ เพื่อให้เนื้อเรื่องสืบเนื่องกันโดยดั่งเขปก่อน ÷

กล่าวคือ ในสมัยเมื่อพระพรหมราชาได้ครองมาสร้างโลกให้เป็นที่ยุติภัยแก่ปวงสัตว์
ดำเร้าตามพระประสงค์ในครั้งกระนั้น เกิดขึ้นมารายคนหนึ่ง ชื่อหริณคยักษ เทพกษัตริย์ความกำเริบ
เลิศจ้านยังโลกให้สลายลงด้วยอำนาจฤทธิ์เดชของตนโดยไม่ชอบธรรม อาทิเช่นม้วนแผ่นดินเต็น
ตามใจปรารถนาด้วยความทะเยอทะยานไม่สูง หามผู้ใดจะทำการขัดขวางต่อต้านฤทธิ์เดชของตนได้ไม่
เป็นเหตุให้ร้อนร้าวถึงพระนารายณ์ต้องเสด็จลงมาปราบจนเป็นทวีปคาม นาดังโลกด้วยความสงบ
โดยสิ้นเชิงแล้ว หลังจากนั้นโลกแห่งพรหมราชาจึงมีบุคคลอาศัยอยู่ ๒ จำพวก คือมนุษย์จำพวกหนึ่ง
มนุษย์จำพวกหนึ่งโดยปกติสืบมา ปรากฏว่าในบุคคล ๒ จำพวกนั้นได้มีอุดมคติและความคิดความเห็น
ต่างทัศนะกัน กล่าวคือพวกยักษ์ชอบเป็นฝ่ายทำลายโลก พวกมนุษย์ชอบเป็นฝ่ายสร้างโลก เท่ากับ
เกิดมาเป็นศัตรูกันอยู่ตลอดกาล และคราใดที่โลกอันระอาด้วยความอาชกรรมแห่งเหล่ายักษ์
ครานพระนารายณ์ต้องแบ่งภาคอวตารลงมาเกิดในเมืองมนุษย์ ช่วยปราบปรามเสี้ยนหนามที่เป็น
ศัตรูของโลกอันเกิดจากความชั่วร้ายแห่งมนุษย์ให้พินาศย่อยยับไป ช่วยแก้ไขโลกที่ปะปนด้วยสิ่ง
ชั่วร้ายให้กลับคืนสู่ความสงบสุขโดยชอบธรรมในขณะเดียวกัน เหตุที่โลกมีปรากฏการณ์ปฏิวัติ
เปลี่ยนแปลงอยู่ดังนี้ ก็เนื่องจากกฎวิธานะความคิดความเห็นและความถนัดถใจของตนที่ประจำอยู่ใน
นิสัยสันดานของแต่ละฝ่ายต่างกันเป็นมุต คือพวกยักษ์ต่างถนัดคิดว่า วงศ์ของตนสืบมาจาก
พระพรหม ถืออำนาจเป็นใหญ่ จะประกอบภาระกิจใดๆ ก็ทำได้คำนึงถึงเหตุผลไม่ ชอบใช้อำนาจ
แสวงหาความสุขบนความทุกข์ยากแห่งมนุษย์โดยไม่ชอบธรรม มีอำนาจเป็นธรรมประจำวงศ์ของ
ตน ฝ่ายพวกมนุษย์ต่างถนัดว่าพวกตนมีเชื้อสายสืบมาจาก วงศ์พระนารายณ์ บุชาธรรมเป็น
อำนาจ จะประกอบกรรมใดๆ ก็อาศัยเหตุอาศัยผลโดยชอบธรรม หาได้ยอมนอนอยู่ใต้อิทธิพลแห่ง
ยักษ์ไม่ ดังนั้นธรรมและธรรมของทั้งสองฝ่ายจึงต่างเดินไปคนละแนว เป็นที่ขัดแย้งกัน ไม่มีทาง
ที่จะลงรอยกันได้ คงทั้งปัญหาแวดล้อมทั้งภายในภายนอกให้โลกต้องเผชิญอยู่ตลอดมา จนถึง
ทศกัณฐ์ขุนมารโจรร้ายแห่งกรุงลงกา ซึ่งปรากฏว่ามีสืบเชื้อสายสืบพัศร์ ยัสสกร เป็นผิงใหญ่
ด้วยอำนาจ อันสืบเนื่องมาจากเหตุที่เคยเป็นคู่รักกับพระนารายณ์แต่ปางบรรพ์ ซึ่งเมื่อครั้งกระนั้น

ทศกัณฐ์ได้เกิดเป็นนนทก ผู้ปราชญ์องค์พระอิศวร มนุษยพรกายสิทธิ์เป็นอาวสุวิเศษประจำตัว ได้ใช้หนุพรของตนแยกการกำเริบเติบโตด้าน ให้เป็นทศเศียรบนแก่หม่อมมนุษย์และเทวดาทั่วไตรภพ จนต้องรอนถึงองค์พระนารายณ์เสด็จไปปราบ เป็นสาเหตุให้นนทกน้อยใจในองค์พระนารายณ์ยิ่งนัก ซึ่งจะเห็นได้ตามคำสอนทุกทศได้พูดฝากเตือนคนไว้เมื่อก่อนตายตอนหนึ่งว่า ÷

“ ตวขามมอแต่สองมอ

๑ ๒ ๓ ๔ ๕
แมนส์มอเหมือนพระองค์ทรงชัย

ตอบเด็กคน..... พระนารายณ์ได้ตรัสตอบว่า ÷

“ชาตินวมมแต่สองหัตถ์

ให้สืบเชื้อรสืบพักรตร์เกรียงไกร

๔๔ ๔๔ ๒
มมอยส่นซ่ายหา

ก็จะเป็นมนุษย์แต่สองกร

เพราะเนื่องจากพรหมลิขิต หรือเพราะเหตุที่เวรกรรมห้ามทางส่งบรรจบถึงง่ายตายไม่
อย่างใดก็ตาม เมื่อนั้นทุกมาเกิดเป็นทศกัณฐ์ ชวนยักษ์ จึ่งเร่งอำนาจยิ่งใหญ่ทั่วแดนไตรภพ เทยวิ้งควาน
ความทุกข์ของชาวโลกด้วยความเป็นผู้หนักไปในทางกามราคะ และก่อความเดือดร้อนวุ่นวายให้แก่โลก
ด้วยความทะเยอทะยานมักใหญ่ใฝ่สูงของตนโดยไม่ชอบเขต จนต้องร่อนราวลงพระนารายณ์แบ่งภาค
ขอตัวลงมาเกิดเป็นพระราม ช่วยปราบปรามปวงยักษ์อันเป็นศัตรูต่อโลกให้พินาศย่อยยับไปในที่สุด
ดังที่ปรากฏเรื่องอยู่โดยพิสดารในหนังสือพระราชนิพนธ์รามเกียรติ์นั้นแล้ว

อย่างไรก็ดี การที่พระรามกับทศกัณฐ์ทำศึกสงครามครั้งกระนั้น มีเรื่องทอดับซับซ้อน
อยู่เป็นอันมาก ด้วยความสำคัญขงยักษ์และมนุษย์แต่ละคน ๆ ในแต่ละฝ่าย ๆ ได้ปรากฏอยู่อย่าง
สืบต้น บริวารของแต่ละฝ่าย ๆ ที่มีความสำคัญเกี่ยวข้องอยู่ด้วยก็ล้วนเกี่ยวกันดั่ง เช่นในฝ่ายพระราม
ซึ่งนอกจากพระลักษณพระอนุชาแล้ว ก็มีทหารเอกเช่น สู้ครีพ หนุมาน องคต ฯลฯ ผู้มี
ที่เข้มแข็งอยู่ไม่น้อย ในฝ่ายทศกัณฐ์ก็มีวงศ์ญาติมิตรสหายเช่น อชักรรณ ไผ่จิตรว ท้าวสัทธาสูร
พระยามลพदा จักรวรรดิ สัตตง มหาบาล กุมภกัณฐ์ ไมยราพ สหัสสังเคชะ และบรรดาตถกถา
ก็ปรากฏอยู่มากเช่น ยินทรชิต มังกรกัณฐ์ วิรุณจำบัง วิรุณมุข ฯลฯ ส่วนแต่ผู้เข้มแข็งอยู่
หาน้อยไม่ก็จริง แต่ด้าละสำคัญของเรื่องกัมบุคคตนั้นเรื่องอยู่เพียง ๓ คนด้วยกัน คือในฝ่ายมนุษย์
ก็แต่แก่พระรามกับนางสีดา ฝ่ายยักษ์ก็คอกทศกัณฐ์ ทั้งนี้เพราะถ้าเหตุที่เกิดขึ้นครั้งนั้นได้เนื่องมา
จากพวกยักษ์อื่นมีทศกัณฐ์เป็นประมุขเป็นผู้ก่อเรื่องราวขึ้นก่อน โดยการถืออำนาจเป็นธรรม

ตามวิสัยแห่งตน โดยมีกรณีอันสำคัญที่สุด ก็คือได้ใช้อิทธิพล แแย่งชิงนางสีดาไปจากพระราม โดยอุบายอันไม่ชอบธรรมมาก่อน พระรามทรงเห็นว่าการกระทำของทศกัณฐ์ครั้งนี้ไม่เป็นที่ถูกต้อง มีพระประสงค์เพียงได้นางสีดากลับคืนมา ฝ่ายทศกัณฐ์ก็หาได้ยอมดังนั้นก็ไม่ได้ ดังนั้นจึงเป็นเหตุให้ทำการสัมปยุตต์กันดูลงตามไปใหญ่โตกว้างขวางมากมาย จนกระทั่งศึกอินทรชิตอันนับเป็นศึกใหญ่ได้เกิดขึ้น ซึ่งเราจะทราบความจริงได้จากเหตุการณ์โดยเฉพาะบุคคลทั้ง ๓ ที่เกี่ยวพันกันมาแต่ต้นเดิมอย่างไรนั้นสืบไป ÷

นางสีดา

คือพระลักษมี ขวตารตามระณารายณ์ลงมาในเมืองมนุษย์ เกิดเป็นลูกทศกัณฐ์ กับนางมณโฑ ณ กรุงลงกา เมื่อคลอดออกมาได้ไปตั้งอาทานว่า “ผลาญญาติ” โหรทำนายว่าเป็นภคินี จึงถูกใส่มือทั้งสองลงน้ำไป พระฤๅษณ์เก็บได้เอาไปเลี้ยงไว้ ต่อมาพระฤๅษณ์ตามวช กลับมาครองราชสมบัติเป็นพระเจ้ากรุงมิลินดา แล้วทรงพระอภิเษกสมรสกับนางสีดา โดยประกาศให้บรรดาภริยาทั้งเมืองยกคิดปราชัย ซึ่งภริยาองค์ใดยกได้จะให้นางสีดาเป็นเครื่องตอบแทน ในที่สุดพระรามเป็นผู้ยกได้ผู้เดียว จึงได้นางสีดามาเป็นภรรยาดีแท้ เมื่อทำพิธีอภิเษกสมรสแล้วนางสีดาไปอยู่กรุงอโยธยากับพระราม ครั้นพระรามเดินทาง นางก็สมัครตามไปปฏิบัติอยู่ด้วย

พระราม

คือพระนารายณ์ปางที่ ๗ ในสิบปาง ชื่อรามจันทร์ ได้อวตารลงมาเกิดในเมืองมนุษย์ เป็นโอรสท้าวทศรถแห่งกรุงอโยธยา พระมารดาทรงพระนามว่า เกาส์ริยา มีพระอนุชาธิราชร่วมพระมารดาด้วยกันพระองค์หนึ่งทรงพระนามว่า พระลักษมณ์ ในฐานะที่พระองค์เป็นพระเชษฐาธิราชควรจะได้ราชสมบัติสืบต่อจากพระชนก แต่หาได้ไม่ ราชสมบัติทั้งปวงกลับตกแก่พระเพท พระสัสตรุณเป็นพระอนุชาธิราชต่างพระมารดาตามพระราชดำริแห่งพระชนก ดังนั้นพระรามจึงพร้อมด้วยพระลักษมณ์และนางสีดามเห�ศพระทัย เด็ดใจออกเดินทางไปนำเพญพรตอยู่ ณ เขาถ้ำกุญจ ริมแม่น้ำโคธาวรี ท่ามกลางดงทมิฬแห่งแดนหิมพานต์อยู่ ๓๔ ปี

ทศกัณฐ์

ก่อนนทกที่ถูกพระนารายณ์สังหาร สมัยเป็นอุปฐากองค์พระอิศวรเมื่อครั้งกระโน้น ได้จุติลงมาเกิดในเมืองยักษ์เป็นโอรสท้าวถัสเตียน แห่งกรุงลงกา พระมารดาพระนามว่า รัชดา

มีพี่น้องร่วมพระมารดาเดียวกัน ๖ พระองค์ คือ กุมภกัณฐ์ พิกเกก ทุษณ์ ๐ ขร ตรเศียร
นางสามนักรา มีสืบเศียร สืบภักทร ยสืบกร สมจริงตามคำสาบแห่งพระนารายณ์ดังกล่าวแต่
เมื่อท้าวตฤตยขึ้นพระชนม์แล้ว ในฐานะที่เป็นพี่ชายใหญ่ได้รับราชสมบัติในนครลงกาสืบมา
บรรดาน้องชายต่างก็ได้แยกย้ายไปอยู่ต่างเมืองมีเมืองโรมคัลเป็นต้น คงเหลือแต่พิกเกกกับนางสามนักรา
พี่น้องนางองค์สุดท้ายของรวมอยู่ด้วย ๒ พระองค์เท่านั้น เนื่องจากมีพระนิสัยเป็นอันขาดมา
แต่เบื้องแรก ปรากฏว่าได้ถูกพระอรชุนจับมัดไปลงโทษครึ่งหนึ่ง กับพ่ายแพ้ฤทธอำนาจแห่งพาด์อีก
ครึ่งหนึ่งแทบจะเอาตัวไม่รอด แต่ภายหลังได้พบอาจารย์ชอโคบุตรมหาฤาษี ณ ยอดนิลครภมา
สำเร็จจิตตวิद्याชั้นสูงสุด สามารถถอดดวงใจของตนฝากไว้กับอาจารย์โคบุตรได้เป็นที่สำเร็จแล้ว
จึงกลับมาครองกรุงลงกาด้วยถ้อยอำนาจเป็นขรรค์สืบไป จนเป็นที่เกรงขามแก่ปวงมนุษย์และเทวดา
ตลอดแดนไตรภพ

การศึกทรมชน

ณ บริเวณบรรณาศรัมแห่งพระราม ริมฝั่งแม่น้ำโคชาวันนเอง ที่รอยรำแห่งความ
บาดหมางใจและจุดแห่งการศึกสงครามระหว่างทศกัณฐ์กับพระรามได้เริ่มเกิดประทุขึ้น โดยปรากฏ
ว่า นางสามนักราพี่น้องนางแห่งทศกัณฐ์นั้น ได้ไปพบพระรามพระลักษมณ์และนางสีดาที่นั่น
เกิดความเคียดแค้นในพระรามเป็นอย่างยิ่ง พยายามที่จะนำมาเป็นสามี แต่ไม่เป็นผลสำเร็จ กลับถูก
พระลักษมณ์จับได้ทำร้าย ตัดมือ-เท้า-จมูก และหูของนางถึงแก่เสียโฉมไปหมดสิ้น นางสามนักรา
มีความเสียใจและโกรธมาก ได้รับไปบอกพี่ชาย คือพระยาทุษณ์ พระยาขร พระยาตรเศียร
ณ เมืองโรมคัล ให้ออกไปตามล้างแค้นแทนตน บรรดาพี่ชายของนางต่างมีความเคียดแค้นทดแทนน้องสาว
ได้ออกไปทำการต่อสู้กับพระราม กลับถูกศรพระรามตายลงหมดสิ้นในที่สุด เมื่อนางสามนักราเห็น
เหตุการณ์ตรงกันข้ามไปเช่นนั้น ได้พยายามหาทางล้างแค้นใหม่ จึงเดินทางย้อนกลับมาหาทศกัณฐ์
ผู้เป็นพี่ชายใหญ่ ณ กรุงลงกาต่อไป เพราะทราบอริยาศัยแห่งพี่ชายได้ดี จึงเปลี่ยนเป็นพรรณนา
ถึงความสวยงามแห่งนางสีดานานาประการให้พี่ชายฟังจนเป็นที่สำเร็จ อาทิเช่น :-

“จะเปรียบพระลักษมณ์ศรีสวัสดิ์	พระสุรัสวดีเสนาหา
ทั้งโฉมสมเด็จพระอูมา	น้องเห็นดีกว่าทั้งสามองค์
จะจัดงามสามนางประมวลเข้า	ไม่เทียบเท่าสีดานวลหงส์
แม่นใครได้เห็นนางโฉมยง	จะงวยงหลงลืมสมประดี”

จากข้อความงามแห่งนางสีดาตนเอง ได้เป็นสาเหตุเร่งเร้าให้ทศกัณฐ์ตกอยู่ในความมืดมัว

ใครจะได้นางด้วมาเป็นเทพศมัยชนในทันใด
ปรามว่า ÷

แม้นางมณโฑอัศรมเหศวรมพระทัยจะหลุดทักทานห้าม

“ชรอยนอ้งท้าวไปก่อความ จึงเกิดสงครามต่ออดีต
ถ้าเจ็บแค้นจะแทนบิจามิตร ชอบคิดถนงค์ต่อกัน
ซึ่งจะไปลักเมียเขามา โลกจะส้ารวลเขี้ยวหัน
ถึงชอบก็เห็นเป็นเสี้ยธรรม อย่าหุนหันให้ผิดประเวณี”

ทศกัณฐ์กัณฐ์ขัดแย้งนางมณโฑว่าเป็นกลความกลศึก เพราะการที่ได้นางด้วมา
ยอมเป็นการตัดต้นไม้หัวลม เท่ากับเป็นการตัดต้นกลศึกด้วยปรีชา ดังที่ได้ตรัสตอบไปว่า ÷

“อันซึ่งกลความกลศึก ลับลึกจึงเอาชนะได้
จะควรรบรากันด้วยอันใด แต่ลักเมียมาไว้จะมรณา
ตรโลกฤาจะล่องจิน ไซ้จะยินดีเสนาหา
ที่ตัดต้นกลศึกด้วยปรีชา จะกลฉันทากั๊ไซ้การ”

ยิ่งกว่านั้น แม้นารศญาตีผู้ใหญ่จะได้ทูลขัดขวางโดยให้เหตุผลว่า พระราม มี ๔ กร
พระอนชาพร้อมด้วยพลสถิสมุททวงแม่กานาสุร ต่างก็ถูกศรพระรามตายลงหมดสิ้นแล้ว และได้
ทูลชนด้วยความแค้นในขณะนั้นว่า ÷

“อันพระวงศ์พงศ์พันธุ์มรณา ไซ้ว่าไม่แค้นนั้นก็หาไม่
แต่ข้าคิดเห็นจะเป็นภัย จึงได้ทูลทักทบบทาลัย
ด้วยพระองค์ผู้วงศ์พรหมเส เป็นบันเศกษัตรามหาศาล
ประกอบการอะไรแก่สิดา จะต้องการอะไรแก่สิดา
ให้ได้เดือดรอนเพราะนางเดียว จะเกิดศึกขับเคี่ยวไปวันหน้า
พระองค์ก็ทรงพระบัญชา จงตรึงตราโดยธรรมประเวณี”

ก็หาได้ทรงเชื่อฟังแต่ประการใดไม่ กลับตรัสตอบด้วยพระอารมณ์ที่แรงร้อนว่า ÷

“เหวบเหวบมารีศอสุรา มากลัวข้าอันสัจจ
จึงเกล้งสรรเสริญมนุษย์ ว่านารายณ์ฤทธิรุทรทรงศร
ญาตวิงศ์บรรลัยไม่อาวรณ มาลวงหลอนกด้วยอันใด
เสียแรงนับถือว่าเป็นน้ำ จะเจรจจริงก็หาไม่
ถึงมันจะมีฤทธิไกร ข้ามสมุทรมาได้เมื่อไร”

เพราะเหตุนี้ ทศกัณฐ์กับมารก็จึงออกเดินทางมุ่งตรงไปสู่สำนักแห่งพระรามทันที ปรากฏ
ว่าในเบื้องต้นแรกให้มารก็แปลงเป็นกวางทองไปถือนางสีดา ก่อน เมื่อนางสีดาเห็นกวางทองก็อยากได้
จึงทูลให้พระรามพระลักษมณ์ออกติดตามกวาง เหลือแต่นางสีดาผู้เดียวในป่าครั้นแล้ว ทศกัณฐ์จึง
ฉวยโอกาสเข้าชิงนางสีดาไปได้สำเร็จตามกลอุบายของคน และรับนางสีดากลับกรุงลงกาโดย
ฉันทิณี ซึ่งการกระทำของทศกัณฐ์ทั้งนี้เป็นไปโดยอาการอนันนิชพบ ได้ปรากฏในต่อมาว่า พิเภก
หาได้เห็นดีเห็นชอบด้วยการกระทำแห่งพี่ชายคนด้วยไม่ ได้เตือนพี่ชายให้รับส่งนางสีดากลับคืนไปโดย
เร็ว แต่ก็เป็นผลสำเร็จไม่ กลับพิโรธโกรธพิเภกเป็นอันมาก ถึงกับได้ขับไล่ให้ออกจากเมืองลงกา
ไปโดยเร่งร้อน

เมื่อพระรามได้เสียนางสีดาแก่ทศกัณฐ์ไปโดยผิดศีลธรรม และหลังจากพิเภกถูกขับออก
จากเมืองไปสมัครอยู่กับพระรามแล้วนั่นเอง การศึกสงครามซึ่งนางสีดาระหว่างทศกัณฐ์กับพระราม
จึงได้ระเบิดขึ้นเป็นเริ่มแรกและเผ่นออกไปโดยกว้างขวาง ดังเป็นทศรบทกันอยู่แล้วว่า ทศกัณฐ์
ก็ทวงตัวว่าเรื่องเดชอำนาจเกรียงไกร บรรดาโอรสมีอินทรชิตเป็นต้นและพรรคพวกบริวารของตน
ซึ่งมีนามปรากฏดังกล่าวแล้วก่อนแต่เรื่องวิद्याอาคมมีฝีมือแคว้นกล่าวอยู่เป็นอันมาก ย่อมเป็นที่
ครั่นคร้ามแก่หมู่มนุษย์และเทวดาทั่วไตรภพ จึงได้ให้ออกไปต่อสู้ สัมประยุทธ์ ซึ่งชัยกับพระราม
พระลักษมณ์ แม้จะปรากฏว่าได้ถูกศรพระรามพระลักษมณ์ ถึงแก่ล้มตายลงเป็นอันมากแล้ว ทศกัณฐ์
ก็ยังหาตั้งคืนนางสีดาให้แก่พระรามโดยดีไม่ กลับถืออำนาจอันยิ่งใหญ่ของตนรุนแรงชนโดยดำดบ
ฝ่ายพระรามได้แม่ในเบื้องต้นแรกจะปรากฏว่าพรรคพวกบริวารน้อยก็จริง แต่ในต่อมาก็ได้เสด็จไป
รวมพลตามคำแนะนำของพิเภก ณ เมืองขีดขิน ซึ่งปรากฏว่าได้ยอทหารเอกอีกเป็นอันมาก
เช่นหนุมาน ลี้กวี องค์กรเป็นต้น ถ้วนแต่ถาพอาวุธ ซึ่งต่างได้ช่วยกันออกศึกต่อต้านยักษ์โดย
เข้มแข็งหลายครั้ง จนกระทั่งปราบศึกกุมภกัณฐ์อันเป็นศึกครั้งสุดท้ายสำเร็จลงโดยราบคาบเป็นที่
ปรากฏอยู่แล้วนั้น ศักอินทรชิตอันเป็นศึกใหญ่ตามที่ประจักษ์อยู่ในภาพสลักหนึ่งนี้ จึงได้ปรากฏเป็น
ความจริงขึ้น อันเนื่องมาจากความเกียพหนของบุคคลทั้ง ๓ คือ พระราม นางสีดา ทศกัณฐ์
ดังกล่าวแล้ว.

อินทรชิต

อินทรชิตเป็นพระโอรสองค์ใหญ่แห่งทศกัณฐ์ที่ประสูติแต่พระนางมณโฑ มีชายาองค์หนึ่ง
ชื่อสุวรรณกัญญา และมีพระโอรส ๒ องค์ คือยามลิวินและกัญญาเวก ปรากฏว่าเมื่อพระชันษา
เยาว์วัย มีพระนามว่า รัตนกัณฐ์ ได้ไปศึกษาศิลปศาสตร์ ณ สำนักอาจารย์โคบุตรฤาษี

ที่ยอดนิลศรภูผาประมาณ ๗ ปี ตำรวจวิชาพระเวทชั้นสูงสุดชื่อ มหากาลอค์นี้ แรงกล้ามาก จนรชนอาคันแห่งพระอิศวร ๆ จึงเสด็จลงมาประทานพรเป็นการตอบแทนผลแห่งความเพียรที่เข้มแข็ง แห่งตนโดยมอบสรนาคนาศ ๑ คัน สรรพมหาสัตว์ ๑ คัน และยังทรงมอบคาถาแปลงตัวเป็น พระอินทร์ ให้อีกด้วย ดังนั้นรณภกตรจึงเรืองวิชาเลื่องลือไปทั่วแดนไตรภพ ด้วยอำนาจเวทมนต์ ที่เข้มแข็งทำให้รณภกตรอีกเหิมกำเริบใจใหญ่ยิ่ง ใช้วิชาอาคมของตนไปในทางอันชพาดโดยไร้สำนึก และไม่หยุดยั้ง จนกระทั่งไปรบชนะพระอินทร์ได้ในวาระหนึ่ง ปรากฏว่าตั้งแต่รบชนะพระอินทร์มา แล้ว ได้เป็นที่โปรดปรานแก่พระชนกเป็นอันมาก ถึงกับได้เปลี่ยนพระนามให้ใหม่ว่า อินทรชิต ซึ่งเป็นผู้รบชนะพระอินทร์คงเคยค้นหามา ปรากฏว่าหลังจากกุมภกนิฐผู้เป็นอาตมซึ่งพลงแล้ว ได้รับอาตมออกศึก และได้เปรียบแก่ข้าศึก ซึ่งมีพระลักษณเป็นจอมทัพพล ๔ ครวง ครวงที่ล้าคัญ ที่สุดก็คือ ตอนศึกนาคบาศ กับตอนศึกพรหมาสตร์ ซึ่งประจักษ์ตามสถักภาพหนึ่งในถ้ำนั้น

ตอนศึกนาคบาศ

จากหนังสือบทพระราชนิพนธ์รามเกียรติ์ภาคที่ ๓ ปรากฏชัดว่า เมื่อศึกติดลงกายอยู่ โดยไม่ขาดสาย อินทรชิตออกศึกกับพระรามพระลักษณ ถึงกับได้แสดงศรนาคนาศไปสังหาร พระลักษณนั้น เพราะอินทรชิตผูกความแค้นใจเองด้วยเมื่อครั้งแรกได้ยกทัพไปรบกับพระลักษณ ไม่เป็นทีเสียจึงได้ตั้งความมุ่งหมาย กลับถูกศรพลายวาตของพระลักษณถึงกับต้องพักทัพพักตัวมา เตรียมตัวรับศึกใหม่ โดยปรากฏว่าได้ไปซุ่มศรนาคนาศที่เขาอากาศครีอยู่ ๗ ราว

ในระหว่างที่อินทรชิตไปซุ่มศรนาคนาศอยู่นั้น มีศึกติดนครลงกายอยู่ไม่ขาดสาย ทศกนิฐ ได้ให้ มังกรกนิฐผู้เป็นหลานอยู่ ณ เมืองโรมคตออกไปซัดดาทัพแทนไว้ก่อน ปรากฏว่ามังกรกนิฐ ได้แสดงศรติดเกราะแก้วแห่งพระรามขาด พระรามจึงใช้ศรพาดจันทร์แดงโต้ตอบไป มังกรกนิฐ ได้เห็นพระรามไปแรมมิตรกายเต็มท้องฟ้าเพื่อดวงพระราม แต่ในที่สุดก็ถูกศรพรหมาสตร์แห่งพระราม ตายลงท่ามกลางนภาภาคินเอง

หลังจากมังกรกนิฐตายแล้ว ทศกนิฐ ได้ให้วิรุณมุขออกไปซัดดาทัพรบอินทรชิตไว้อีก ครึ่งหนึ่ง แต่การศึกครั้งนี้ฝ่ายพระรามเกิดสงสัยว่า เพราะเหตุใดอินทรชิตจึงไม่มาออกศึก จึงตรัสถาม พิเภกดู เมื่อทรงทราบว่าอินทรชิตกำลังไปทำพิธีซุ่มศรนาคนาศอยู่ ณ เขาอากาศครี จึงรีบสั่งให้ ชามพวราชแปลงเป็นหมไปทำลายพิธีเสียในขณะนั้น ปรากฏว่าอินทรชิตโกรธมากถึงกับตามไล่หามาแต่ไม่ทัน แต่ด้วยภัยอันกลับกรุ่งลงการยับยั้งทัพไปสมทบกับวิรุณมุขซึ่งยังซัดดาทัพรบคอยอยู่ ขณะ

ที่พระลักษณเป็นจอมทัพต่อสู้กับวิรณมขอยุทธนะนั้น ปรากฏว่าพระลักษณได้แสดงศรปาตจันทร์
 ถ่อมเป็นศร ช่ายจับวิรณมขได้ แต่หาได้ทำร้ายถึงแก่ชีวิตไม่ เพียงแต่ทำโทษประจานโดยพาตัวตระเวน
 ไปต่อหน้าทัพและถูกสลักหน้าปล่อยตัวไปเท่านั้น ดังนั้น เมื่อวิรณมขรอดชีวิตมาได้จึงกลับมาบอก
 อินทรีซึ่งกำลังคงทัพคอยอยู่ที่ ในที่สุดอินทรีจึงได้พาพระลักษณในทันที โดยให้วิรณมขแปลง
 กายเหมือนกับตนล่อข้าศึกไว้ข้างหน้า ส่วนตัวเองแฝงอยู่เบื้องหลัง เมื่อได้โอกาสเหมาะจึงแสดงศร
 นาคบาปไปโดยฉับพลัน ศรนั้นได้หลุดออกจากแห่งงอกลายเป็นหมื่นนาคบรรดามีกายพระลักษณ
 กับพดวงนารจนหมดสิ้นดังประจักษ์ตมหมดสิ้น ก่อนที่อินทรีจะยกทัพกลับกรุงลงกาได้ไปเห็นพิเภก
 อยู่ในหมู่กองทัพพระลักษณด้วยก็โกรธ หว่านทฤษฎ์ต่อวงศ์ยักษ์ จึงพาตัวไล่ตีพิเภกเป็นพันถวน
 พิกหกหนีเอาตัวรอดกลับได้กลับมาทูลเหตุการณ์แก่พระรามโดยตลอด พระรามได้รับ
 เสด็จมาสู่สนามรบเพื่อช่วยเหลือ ในที่สุดพระรามจึงแสดงศรพลายวาทไปหาพระยาสุบรณ ณ วิมาน
 สัมพต เพื่อขอความช่วยเหลือให้มาแก้ไขพระลักษณ กับพดวงนารให้พ้นคนชพรรณโดยด่วน พระยา
 สุบรณจึงรีบโหมยานจากพิภพของตนมาช่วยจับจิกหมื่นนาคที่มั่งคั่งตรงตมพระลักษณ กับพดวงนารอยู่
 ให้คนกลายหายได้หมดสิ้นตมดังพระทัยปรารถนา หลังจากพระรามทรงขอบใจพระยาสุบรณเป็น
 อย่างยิ่งแล้ว จึงได้ชวนพระอนชาพร้อมด้วยพดวงนารกลับคืนพลับพลาต่อไป
 เป็นอันศึกอินทรีพิเภก ตอนปล่อยสรนาคบาปครั้งนี้ แม้ว่าจะเป็นศึกใหญ่และเป็นฝ่าย
 ได้เปรียบพระลักษณ ทนตามล้างแค้นได้ตมประสงค์ก็จริงอยู่ แต่หาได้ชื่อว่าอินทรีพิเภกได้
 ให้ตมกับความมุ่งหมายแห่งพระชนกได้แต่ประการใดไม่

ตอนศึกพรหมาสตร์

ถ้าวันทศผู้คอยเฝ้าตั้งเหตุการณ์อยู่เบื้องหลัง เมื่อเห็นพระยาสุบรณมาช่วยแก้ไข
 พระลักษณ กับพดวงนารให้กลับพ้นคนชพรรณได้ดังนั้น จึงรีบเดินทางกลับมาทูลแด่พระเจ้ากรุงลงกาฯ
 จึงรีบสั่งให้ไปตามอินทรีมาเฝ้าแล้วแจ้งเหตุการณ์ให้ทราบ อินทรีเดือดดาลพิเภกมาก เพราะ
 เขาใจว่าพิเภกเป็นผู้บอกรับแก้ไขให้ ดังนั้นจึงทูลขอโอกาสทำศึกใหม่ การศึกครั้งนี้อินทรีได้ขอ
 ผลิตเวธไปรบศรพรหมาสตร์ โดยเวทพระสุธี ณ ไตต้นกร่าง ริมหาดมณีนมรกตกำหนด ๓ ราตรี
 และได้ขอร้องให้พระชนกจัดหาจอมทัพมอชดดาทัพไว้ก่อนจนกว่าพิธีของตนจะเสร็จ

ดังนั้นจึงปรากฏต่อมาว่า ในระหว่างที่อินทรียังไม่เสร็จพิธีรบศรพรหมาสตร์นั้น
 พระเจ้ากรุงลงกาได้รับสั่งให้กำนันเป็นจอมทัพยกพลออกไปขัดตาทัพกับศึกไว้พางก่อน เมื่อมอชดทัพ

ยกออกมาอีกดังนั้น พระรามจึงรีบสั่งให้พระลักษมณ์ออกไปต่อต้านรบศึกไว้ การออกศึกครั้งนี้
ปรากฏว่าพิเภกยังไม่กลับจากการหาผลไม้ที่ป่าสาธวัน เนื่องจากพระยาสุรพิไลทูตแต่พระรามถึงเรื่อง
เลี้ยงอาหารที่จะบำรุงเลี้ยงไพร่พลขณะนั้นยังขาดคนบกกพร้องอยู่ และนิลพัทซึ่งมีหน้าที่ทางกองเลี้ยง
ก็ยังมิได้กลับมา ดังนั้นพิเภกจึงมิได้โดยเด็ดจรรวมด้วย จึงคงมีแต่ทหารเอกมีหนึ่หมานเป็นต้นรวมไป
กับกองทัพเท่านั้น อย่างไรก็ตามในการสู้รบประยุทธ์ซึ่งชั้กันวันนั้นปรากฏว่า กองทัพกำนันได้พ่ายแพ้แก่
พระลักษมณ์โดยยับเยิน และกำนันซึ่งเป็นจอมทัพก็ถูกหนึ่หมานฟาดด้วยตรีเพชรตายในกองทัพ เมื่อ
เหตุการณ์ปรากฏดังนี้ ตำรวจทูตที่เฝ้าสังเกตการณ์อยู่จึงรีบเร่งตลอดหนึ่เข้ากรุงลงกาไปกราบทูลแด่
พระเจ้ากรุงลงกา ๆ จึงให้ทหารไปแจ้งแก่อินทรี ซึ่งกำลังทำพิธีอยู่ใกล้จะสำเร็จอยู่แล้วจนให้รีบเลิก
ละพิธีออกมาเผด็จศึกโดยเร่งร้อน อินทรีได้ทราบเหตุการณ์แล้วจึงรีบเร่งลงจากแท่นมอยเตมด้วย
ก็เป็นโกรธเป็นแค้นมากทพธของตนเองไป เมื่อเห็นเป็นเวลาคับขันจะรอรเวลาภาดอยู่ไม่ได้แล้ว
จึงรีบทำพิธีต่างศรพรหมาศตร์ด้วยเลือดพระและโคทำให้เสร็จโดยเร็ว แล้วเตรียมตัวออกไปรบศึก
โดยมิให้ภาดเวลาผ่านไปแม้แต่น้อย

การศึกครั้งนี้ ปรากฏว่า อินทรีได้เปลี่ยนกลยุทธใหม่ คือได้แปลงกายตนเป็น
พระอินทร์ ซึ่งข้างเฮอร์วณ บรรดาไพร่พลก็ให้จำแดงแปลงกายเป็นทวยเทพอัมรินทร์ประกอบ
ตนคร้ให้ห้อมล้อมมาในท่ามกลางนภาาศโดยพร้อม รบพุ่งหน้าตรงไปสมรภูมิทันที การมาโดย
ยุทธวิธีนี้ทำให้กองทัพพระลักษมณ์ ซึ่งพิเภกมิได้มาด้วยนั้นเข้าใจว่าเป็นพระอินทร์จริง ๆ และทำให้
พระองค์พร้อมกับไพร่พลวณ หลงเพติดเพติดเคลิบเคลิ้มในความงามแห่งหมู่เทพอัมรินทร์ไปโดยความ
งงเง้ เมื่ออินทรีได้โอกาสที่เหมาะสมดังนี้ จึงแสดงศรพรหมาศตร์ไปต่อพระลักษมณ์ทันที
ฝ่ายหนึ่หมานเห็นเหตุการณ์ตรงกันข้ามดังนี้ จึงทยานขึ้นไปต่อว่าพระอินทร์จอมปลอมว่า เพราะ
เหตุใดจึงเข้าด้วยยักษ์ หนึ่หมานโกรธมากตรงเข้าต่อสู้ และโดดเข้าหักคอข้างเฮอร์วณขาดกระเด็น
โดยมิทันยั้งคิด แต่ในที่สุดกลับถูกอินทรีตดตบลงมาพร้อมกับคอข้างเฮอร์วณนั่นเอง เมื่อ
อินทรีเห็นว่ากองทัพพระลักษมณ์พ่ายพินาศโดยยับเยินดังนี้แล้ว จึงรวมพลกลับกรุงลงกาด้วยความ
ภาคภูมิใจโดยมิได้คิดเผด็จใจว่า จะมีเหตุการณ์ใด ๆ เปลี่ยนแปลงต่อไปอีก

ฝ่ายพระรามทรงรอกอยเวลากลับของกองทัพพระลักษมณ์อยู่จนพระอาทิตย์อัสดง เมื่อยัง
ไม่เห็นกลับก็เป็นพิสดังเกต จึงพร้อมด้วยชมพูพานเสด็จติดตามกองทัพไปโดยเร่งร้อน ได้ทรง
แสดงศรจันทร์ทาศเกิดเป็นแสงสว่างขึ้นทอบริเวณเสด็จ จนผ่านพบกองทัพหนึ่หมานตายเกลื่อนกลาด
ตลบได้ลอยตามนวยุทธภูมิ ได้ทอดพระเนตรเห็นองค์พร้อมด้วยไพร่พลวณล้มตายลงหมดสิ้น

อุตว์ธำรณทูตผู้เฝ้าสังเกตการณ์ข้าศึกอยู่เบื้องหลัง เมื่อเห็นเหตุการณ์ดังนี้ กรีบไป
 ทูลแก่พระเจ้ากรุงหงสาวดีโดยเร็ว ปรากฏว่าพระเจ้ากรุงหงสาวดีได้มีหนังสือเป็นต้นพันทอนทรีชิต
 ตกชายใต้เผด็จศึกครั้นสำเร็จลงเป็นทศมพระประสงค์ เพราะอย่างไรก็ทรงนางสีดาคงจะสิ้นความ
 รังเกียจในพระองค์เป็นแน่นอน จึงรีบสั่งให้อำมาตย์ชอมโหรรเตรียมจัดขบวนแก้วไปส่งส่วนมาด
 บอกให้นางศรีชะตาผู้ไปคอยรับใช้นางสีดาอยู่ขณะนั้น รับพานางขบวนขบวนแก้วไปคืนสู่พระราม
 โดยเร็ว และนางศรีชะตาได้นำพานางสีดามาทูลถามรบตามรับสั่ง นางสีดาเสียใจเป็นอันมากที่ได้เห็น
 ภาพพระสวามีพร้อมด้วยไพร่พลตมตายลงหมดสิ้น คิดจะไม่ยอมกลับไปกับนางศรีชะตาอีก แต่
 นางศรีชะตาได้ทูลให้เสียดายขบวนแก้ว คือถ้าเป็นหญิงหมายค่อไปแล้วขบวนแก้วจะไม่เลือนลอย
 ขนได้ นางสีดาจึงตั้งจิตอธิษฐานในขณะนั้น เมื่อสิ้นสุตคำอธิษฐาน ขบวนแก้วก็ได้พานาง
 เลือนลอยกลับไปส่วนมาดดังเดิมได้สมจริง

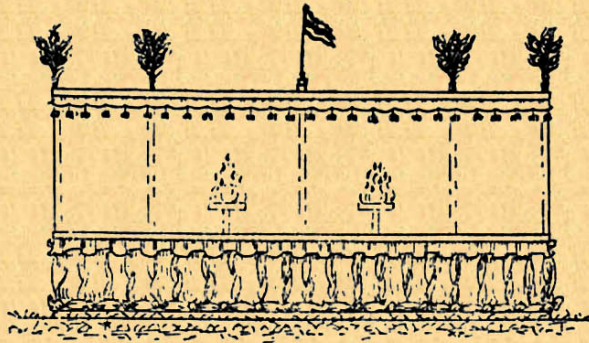
୧୦

“มีความแสนโสมนัสนัก
จึงชวนพระอนุชาผู้ร่วมใจ
พร้อมหมู่เสนาวานร
ให้เลิกทัพกลับไปเข้าพลับพลา

ผิวพัศตร์ตั้งดวงแขไข
ขึ้นพิชัยรัตน
พวกพลนิกรซ้ายขวา
ให้สนั่นลั่นฟ้าธรณี.

จบศึกอินทรีชิต

SHADOW - PLAY

Introductory Note

In order to introduced the foreigner to be good understanding about the ancient forms of Thai "Shadow-play" I therefore beg to give you a brief explanation as follows.

The expression of "Shadow-play" in Thai is call Nang litterally mean "Skin" or "hide" because the figures that used for the Shadow-play are drawn embossed and painted on Skins or hide which are mounted on sticks A large screen of white sheet is set up with strong light behind it, and the figures or picture are shown against the screen. The figures on the Skin or hide represent characters in the ancient drama, and the stories there form are presented.

The Singer and the chorus sing and recite the word of the story, and the figures are moved about the screen by men who dance as they move.

The entertainment is appreciated mainly by those who like the pictures which are the beautiful pieces of Thai or Thai art. Some of the other people like to watch the dancing and listen to the songs, the recitation and the music. The Shadow-play can also create laughter with their Jokes very often.

KANA CHANG CO., LTD.

A brief story of Ramayan

Part I

The Battle of Giant Indara Chit

Before to relate the story of the war between the giant Indara Chit with Phra Lugsana and Phra Rama as appear in the Shadow-play in this book. I beg to refer to The Ramayan story which was written by H.M. The Late King Phra Buddayod Fah or the first King of the Chakri dynasty in a brief story as follow.

In an ancient day when Phra Phrom Thada The God of Hindu came down from Heaven to created the world. At that time there have a cruelty giant who name Hiranta who have a sin full mind or vulgar. This Giant like to used his powerful and mighty power to disturb and distroy the world in the way of injustice, such as to wrap the world or the earth by his strength no body who dare to stop him until Phra Naraiya (The God of Human in Ramayan story) know this news and came down from heaven to stop and kill him that make the world become to be peaceful again.

The world in Ramayan story at that time dividing human into two groups, the first group was an ordinary human who believe and respected that The Right is Might the other group was The Giant who believe and respected that the Might is Right, Both groups were always have the Ideological conflict to each other that cause the war break out at the end as the reader will see the various war break out in the next following page.

In the ancient time of The Ramayan story there were two great and powerful Kings of the human in each group. The King of the Giant group name Tossakara who have ten heads and twenty hands, and the King of an ordinary human name Phra Rama with his younger brother name Phra Lugsana, who have only two hands and one head as the same as all human in the world.

The cause that make the war broke out between the two Kings were very complicated, but any how the main incident that made the war broke out is believed that Owing to the miss conducted of Tossakara. The Giant King who

used his derty trick to kidnaped the Queen Sida who is Phra Rama's wife awry by his bad intention to force her to be his wife, but the beautiful Queen Sida refuse to agree with him.

When Phra Rama knew that his beautiful Queen was Stolen away by Tossakara The Giant King. he and Phra Lugsana his brother together with his army were rushed to Longgar City where his beautiful Queen Sida was kept in custody there and sent his word to Tossakara The Giant King to free or return his beautiful Queen to him. But his word was refuse by the Giant King at that time one of Tossakara and brother name Bhi Bhek who was a Royal astrologer to the court of The Giant King strongly rejected him that it is a very bad moral to kidnaped away a married woman from her husband, but Tossakara who was a very stubborn head got very much angry and command to exiled Bhi Bhek his brother away from the Giant Country at once.

After Tossakara the King of Giant refuse to send back Queen Sida to Phra Rama. The war between Phra Rama and Tossakara was suddenly broke out Phra Rama in the beginning have a small amount of soldiers, but afterward Bhi Bhek who was exiled from The Giants country by his elder brother King Tossakara came to stay with Phra Rama gave an advice to Phra Rama to call the mobilization of the monkey soldiers at The Kheed Khin Province Phra Rama found himself a great success to have a very big number of the chief officer and monkey soldiers such as Hanuman, Sucrip, and Ongkot, all of them were very brave and powerful soldiers were co-operated with Phra Rama in fighting with Giant and have a victory from the giant's army many times.

The war between Indara Chit and Phra Rama Part 2

There were appear that numerous importance chief officers and men of the Giant's army were killed and destroyed by Phra Rama and Phra Lugsana until Tossakara The King of Giant felt very difficult to find out the powerful chief officer to fight with Phra Rama any more east time Tossakara was in neccessitate to sent his grand son name Indara Chit to fight in the battle field. Indara Chit is one of most powerful chief officer in the Giant army he have two powerful weapons. The first one name Nakabas Arrow The second one name Phrommas Arrow Indara Chit also had recieve the blessing from Phra Isawara "The god in Ramayan story to disguise himself to be any thing as he like it.

The Battle of Nakabas Arrow

Nakabas arrow is one of the powerful weapon belonging to The Giant Indara Chit this arrow while shooting to the enemy it will suddenly turn to be a numerous big and powerful snakes to bite and wrapped round the body of an enemy that make them unable to move and very soon die at the end.

The first war between Indara Chit and Phra Lugsana Indara Chit no opportunity to use this powerful arrow, because he immediately was shot by Phra Lugsana with the powerful arrow name Plaiya Wart, this incident make him felt very much ill-ness so that when Indara Chit return to his camp to cure his wounded as soon as he was recover from the ill-ness he eagerly rushed to the Argaskiri hill to make a sacred ceremony of sharpenning his powerful arrow head name Nakabas on the top of this hill for the term of 7 nights.

Between this time Tossakara The King of Giant use to sent his nephew name Mangoragan and Viroonya mook to fight with Phra Rama and Phra Lugsana but Mangoragan was kill by the powerful arrow of Phra Rama.

The disappearance of Indara Chit from fighting in the battle field making Phra Rama felt very much suspected he then ask The Giant Bhi Bhok an astrologer who came from Tossakara to stay with him to see or prophet about Indara Chit by his well knowledge of Astrology Bhi Bhok gave his prophet to Phra Rama as if he has seen the incident with his own eyes that Indara Chit was disappeared because he was busicst in making a sacred ceremony of sharpenning his powerful arrow head about 7 nights if he finish it will be a powerful and one of the terrible weapon upon reciving this information from Bhi Bhok, Phra Rama at once command Charm Bhumaraj one of a monkey's officer to disguise himself to be a big bear rushed to destroy the ceremony at Agas Kiri hill.

This incident making Indara Chit felt very angry he was swiftly ran after the big bear but he was failure in follow it.

During the absent of Indara Chit from fighting in the battle field Viroonya Mook. The Giant officer was sent to fight with Phra Lugsana, but he at

last was capture to be a prisoner of war by Phra Lugsana who did not kill him but only punished him by puncture a Tat Too on his fore-head and let him free back to his camp.

While Viroonya Mook was escape from danger he return to joint with Indara Chit who was waiting at the back line and re-advance to fight with Phra Lugsana at battle field again, but this time Indara Chit was laid down a trict by hided himself at the back and order Viroonya Mook to disguise his body like him to blind or make the enemy to be miss under standing when opportunity after Indara Chit immediately shot his powerful arrow name Nakabas out to the enemy the arrow's head turn to be a numerous big snakes to bite and wraped Phra Lugsana's body and all monkey soldiers until all of them were in the state of faintness except Bhi Bhek only one who was escape and ran away to tell Phra Rama about this incident at once.

After Phra Rama was in from by Bhi Bhek about his brother he and Bhi Bhek were suddently rushed to the war field and use his powerful arrow shot up in to the haven as a signal to invite Phraya Kruda or the King of bird coming down to help his brother with in a minute Phraya Kruda was appear to take out the big snakes from the body of Phra Lugsana and all monkey soldiers making all of them were recover from the state of faintness at once.

Phra Rama and Phra Lugsana said his thanks to Phraya Kruda and then said good-by to him and return to his camp.

The Battle between Phra Lugsana and Indara Chit Part 3

One of the Giant's officer name Sarantoota who was an observer at the back line has seen the incident about Phraya Kruda came down to help Phra Lugsana and his soldiers like that, he then brought the news back to in from Indara Chit who knew the incident with very much surprise at the same time this incident make him very much angry and rushed to ask the permission from Tossakara the King of Giant for going out to fight with Phra Lugsana again. In fighting with Phra Lugsana in the second time Indara Chit beg to postpone about 3 nights in order to make the sacred ceremony of sharpening his powerful arrow's head name Prom-mass arrow under a big tree at Mani Morakot beak.

During the absent of Indara Chit to fight in the battle field, because he was present in the sacerd ceremony of sharpening his powerful arrow as the story was written on the above paragraph Tossakara the King of Giant command The Giant Kampan one of the giant officer to fight with Phra Rama and Phra-Lugsana in place of Indara Chit, but Kampan was easily killed by Hanuman the white monkey who is the chief officer of Phra Rama in the war field.

When the bad news of the Giant Kampan was killed by the enemy were reach to the ears of Tossakara and Indara Chit make both of them felt very much angry together with a felling of great revange in their mind, because this bad news was destroy or make his sacred ceremony of sharpening his powerful arrow uncomplete.

Indara Chit did not waste time he immediately prepare himself for going out to fight with Phra Lugsana in the war field again, but in this occasion he used to change his new Tac-Tics in fighting by disguise himself to be Phra Indara or the King of angel driving on the back of The Three headed Elephant name A Ra Wan and all the soldiers in his army were disguise themselves to be an angel's soldiers all of them were flying directed to the war field where Phra Lugsana and his Troop were waiting there.

The coming of Indara Chit in this way make Phra Lugsana and his soldiers were miss understanding that the real Phra Indara coming and make them careless to protected them selve from an injury of the enemy and at that time Bhi Bhak The Astrologer and advicer of Phra Lugsana was absent from the war field nobody to warn Phra Lugsana about toc tics of an enemy when Indara Chit has seen that Phra Lugsana and his soldiers were in the condition of carelessness he there fore take this opportunity to shoot his Phrom Mas arrow to Phra Lugsana at that moment making Phra Lugsana fall down to dead at once.

Hanuman the white monkey who stay near by has seen the incident turn from white to black like that make himself very much angry and suddently jump up to break and cut the head of the Elephant which Indara Chit use to drive on its back and at the same moment he also was beaten by Indara Chit with his powerful bow of arrow that make him felt in the state of faintness and fall down to the ground together with the Elephant's head.

When Indara Chit has seen Phra Lugsana's army was badly destroy like that he felt very proud and order his army to move back to Longar City with out suspected that it will have any alteration further more in the near future.

The delay of Phra Lugsana and his army who did not return to their camp until sun-set making Phra Rama his elder brother felt very much anxious and suspected that there will be some thing happen to his brother he eagerly went out to the war field together with Chompooparn who is one of his officer in order to see that what thing happened. But at that moment owing to the night time making the battle field cover with the darkness cannot see any thing clearly Phra Rama then shot his powerful arrow name chandarutit up on the air making a strong light shining all over to that place.

Phra Rama found himself a great sorrow and excite when he has seen his Brother Phra Lugsana was shot to dead by the arrow's head name Phrommas sticked at his breast together with all of his soldier such as Hanuman Ongkot and the othere were all killed by the powerful arrow Phra Rama was immediatedly tried to pull the arrow's head out from his brother breast but it was impossible

to pull it out until he was falling down in a state of faintness and lie down beside of his brother at that place.

The Giant Sarantoota who was waiting behind as an observer has seen the incident like that he thought that all the enemies were already dead he there fore went back to in from Tossakara The King of Giant at once. An recieving a good news of victory Tossakara felt very much pleasure because he believe that when there are no Phra Rama and Phra Lugsana in the world The Queen Sida will certainly agree to be his wife he then command one of a giantess who is a lady in waiting name miss Tri Chadar to invite The Queen Sida to go out to see the dead body of Phra Rama her husband at the battle field by gave her the honour to drive out on the diamond carriage Queen Sida felt a great condolence to have her great lost in the begining when she has seen the deads body of her husband she refuse to return back to Longar the Giant's City with miss Tri Chadar But Miss Tri Chadar gave her advice that she better pray to the God that if she will have a bad-luck to be a widow let the diamond's carriage stand still donot life or flying up But if she still have a good-luck and her husband will safe from his life please let the diamond carriage to be floating and flying up on the air at once when she finish her word the diamond carriage was immediately fly up on the air and return back to Longar The Giant's City with quite safe.

In the same night Bhi Bhek The Astrologer together with monkey soldiers who came back from the Sala Wan forrest happened to pass by the war field where the incident took place when he has seen Phra Rama, Phra Lugsana and all monkey soldiers were kill like that he felt very much frighten and at first he beg an giveing a cure to Hanuman The white monkey to recover from the state of faintness after that he was inform by Hnuman all about the incident took place at the war field from the begining to the end.

At that time it was already the late at night making the dew fall down Phra Rama and all monkey soldier who were not shot by the arrow were recover from the state of faintness Except Phra Lugsana who was shot by the powerful arrow from Indara Chit did not recover Phra Rama was try his utmost to find

out the way for reamdy Phra Lugsana his brother to be recover as soon as possible.

The first thing to do Phra Rama was made his enquiry to Bhi Bhek and Chompooparn of the place where he will find out the medicine to cure his brother Bhi Bhek and Chompooparn told him that there is only one place to take this medicine this place name The weapon's hill But It is very dangerous for any one who will go to take the medicine from this mountain because there have a sharp pro-peller which was automatical turn swiftly round the hill for ever in order to protect the medicine quite safe from stealing.

After Phra Rama had inform from Bhi Bhek and Chompooparn he immediately gave his command to Hanuman to bring back the medicine as soon as possible Hanuman then flying rapidly to the weapon's hill on arriving there he met with an Angels who look after this hill advice him to carry the hill away to the war field Hanuman and all the Angels immediately help together carrying the weapon hill to place down near Phra Lugsana body when the wind flow and bring the smell of medicine through the nose of Phra Lugsana the power of the medicine making him recover at once.

Phra Rama and all of his soldiers felt very much pleasure and all of them were return back to their camp at once.

หनुมาน ทหารเอกของพระราม

Hanuman the white monkey who is the chief officer of Rama.

พระยาสุกรีพ นายทหารผู้ใหญ่ของพระราม

Phya Sucrip, who is the senior officer of Rama.

องคต (หลานพระยาสุกรีพ) ทหารของพระราม

Ongkot (A nephew of Phya Sucrip) Who is one of the famous officer of Rama.

ขบวนกองทัพของพระลักษณี่ พทวานร “จีเสื่อ” ออกธนามรบ แดงให้เห็นภาพ
 ภายในลักษณะท่าทางคดๆ ของพตถึงโดยทะมัดทะแมง

The procession of the Army of the Pra Lugsana which you will see the
 monkeys soldier are driving on the back of a tiger.

มังกรกรรฐ์ ทรงรถออกรบกับพระลักษณ์ ครั่งขีดดาห์พระอินทร์ขีดไปทำพิรุณศร
 นาคบาศ์ ทำทางของภาพแข็งแรง จัดดวดลายได้ระยะ และจังหวัดงามน่าทักน่า

A Giant officer name Mangoragara sitting on a war carriage to fight with
 Pra Lugsana which you will see that the carriage was drag or pull by the great
 Dragon.

มังกรกรรฐ์ ตอนหลบหนี
 ได้เนรมิตรกายให้เหมือนกับตัวเต็มทองฟ้า เพื่อพาดำซาซึกไม่ให้รู้จักมังกรกรรฐ์ตัวจริง

Before to run away from fighting. The Giant Mangoragara disguise himself to be many thousands men crowded together and flying up on the air in order to blind the enemy.

พระลักษณ ในแบบทำโก่งคร
เป็นภาพลายที่ได้อ่อนทรวง ของชาา แข็งแรงทำหนึ่ง

Pra Lugsana in action of Bending his bow of airrow it is showing the strong action of the picture together with beautiful line and spread that lovely to see.

อินทรีจิต ทรงรถออกสู่สนามรบ แสดงให้เห็นความคึกคัก ชึ่งชง แก้วนกด้า
ของนายตำรวจ กระทั่งราชสีห์เทียมรถก็ดุดันหัว แผ่นผดของดำของใจยังนัก

The Giant name Indara Chit driving the carriage to the war-field this picture showing the strong and active action of the driver together with the Lion which use to drag or pull the carriage seem to be very brave and very proud in it's mind.

พระลักษณ ทรงรถสู่สนามรบ.
 แสดงภาพแห่งความสวยงามของม้าทรง รถทรง และผู้ขับขีรถรบถ้วน

Pra Lugsana sitting on the horse carriage going out to the war-field this picture showing the beautiful carriage horse and the driver.

ภาพทำ ๑ พระลักษณรกับอินทรชิต
 ในเบ้องแรกต่างหันเหยน เบ็ดยันทาทุชนเชงกนก่อน

The first action of fighting between Pra Lugsana with Indara chit.

ภาพท่า ๒ พระลักษณกำลังต่อสู้กับอินทรีชิต
 ฝ้ายอินทรีชิต กำลังอยู่ในท่าที่เสียเปรียบแก่พระลักษณ

The second action of fighting between Pra Lugsana with Indara chit this picture showing that Indara Chit is still in an attitude of lossing.

ภาพทำ ๓ อินทรีชิตกำลังรบกับพระลักษณ
พระลักษณ กำลังเป็นฝ่ายได้เปรียบอินทรีชิต

The thirst action of fighting between Pra Lugsana with Indara Chit this picture showing that Pra Lugsana is in the uper hand.

อินทราชิตกำลังเตรียมหนีพระลักษณ
เมื่ออินทราชิตรู้ว่าจะสู้พระลักษณไม่ได้ จึงเตรียมหลบเตย พระลักษณกำลังติดตาม

Indara Chit is prepare to fright away from the fighting.

When Indara Chit feel himself that if he still fighting in the nearest distance he will lost the fight so he begin to move far away, any how Pra Lugsana is stil runing after him.

อินทรีชิตกำลังแผลงศรนาคบาศ
เมื่ออินทรีชิตลอยออกห่างจากพระลักษมณ์ได้แล้ว จึงเตรียมแผลงศรนาคบาศ

After Indara Chit move away in a far distance he immediately shoot
Pra Lugsana with the powerful airrow name Nakabas "Or a big snake airrow".

อินทรีจิตในท่าโค้งศรนาคบาศ

เมื่อถูกศรหลุดจากแหล่งแล้ว ชำนาญกรกลายเป็นหมื่นนายช่วยมิตรวิชาศึกทวาทะกองทัพ

Indara Chit in the action of bending his bow of arrow.

Then the arrow was shot away from the bow it was suddenly turn to be

การต่อสู้กับนาค ภาพที่ ๑
 พระยาสุกรีพร, พระลักษณ, แดงองค์ กำลังช่วยกันต่อสู้กับนาคมากมาย

The 1st Photo Phya Sucrip Pra Lugsana and Ong Kot help together in fighting with numerous big Snake.

การต่อสู้กับนาค ภาพที่ ๒
 หนุมานและพลลิง กำลังใช้มือจับ เท้ากับ ปากกัด ต่อสู้กับนาคๆ ก็ยังมีมากขึ้นโดยไม่รู้จำกัดสิ้น

The second Photo of fighting Hanuman (The white monkey) and monkey's soldier using their hands feet and mouth fighting with the big Snakes, but the number of the big Snakes seem very much most increase.

การต่อสู้กับนาค ภาพที่ ๓
 แสดงภาพที่กำลังต่อสู้กับนาค ทั้งนายและพด ช่วยกันประหัตประหารหมูนาคอย่างสุดกำลัง

The thirist Photo of fighting with the big Snake Both officer and men try
 thier utmost in fighting with the big Snakes.

การต่อสู้กับโรค ภาพที่ ๕ หนุมานทหารเอกกับพลงวนร ต่างช่วยกันต่อสู้กับนาค
กายสิทธิ์ แต่กลับถูกหนุมานครีตงตรงตรงดราวยหนกชน

Hanuman the chief officer and monkeys soldier were tied up and wrapped round their body more worse by the big Snakes.

การต่อสู้กับนาค ภาพที่ ๕ แสดงการต่อสู้ยกท่าหนึ่ง เพื่อให้เป็นตัวอย่างศิลปะของ
 นายช่างทอกระจงห่อหุ้มของภาพให้เห็นชัดเจนขึ้น

The fifth photo of fighting with the big Snakes this Photo showing another
 act of fighting and you will see the beautiful line of art which the artist was
 drawn and embossed.

การต่อสู้กับนาค. ภาพที่ ๖ พระลักษณ ยอดทหารทั้งนายและไพร่พล กำลังถูกบรรดา
 นาคเข้าพันแขนพันขา และพันตามร่างกาย

The sixth photo of fighting with the big Snakes.

Pra Lugsana the Commander of the army together with the officer and men were being tied up at their arms legs and bodys by the big Snakes until make them unable to move.

อินทรีชิตกำลังไล่ทำร้ายพิเภก
เพราะโกรธว่า ทรมานต่อวงศ์กนกนาฎาติ ไปเข้าด้วยลักษณาราม

Indara Chit running to make injure to Pipeg.

ภาพ พระราม ทำเดิน

เมื่อพระรามได้ทราบจากพิเภกว่ากองทัพพระอนาเดียทแก่ข้าศึกแล้ว จึงรีบเสด็จไปสมรภูมิ

The picture of Pra Rama in action of walking.

When Pra Rama was informed by Pipeg that his brother was captured by the enemy he immediately went away to the warfield.

ภาพ นิลนนท์ ทำเดิน
นิลนนท์ เป็นทหารองค์รักษ์ตามเสด็จพระรามไปสมรภูมิ

The picture of Nil Nonta in action of walking Nil Nonta who is an
aidcamp officer of Pra Rama following Pra Rama out in to Warfield.

ภาพ พิเภก ทำเดิน
เมื่อพิเภกหนีเอาตัวรอดกลับมาทูลความแก่พระรามแล้ว ก็โดยเสด็จพระรามไปยังสนามรบ

The picture of Pipeg in action of walking.

After Pipeg was escaped by injury in the warfield. He then accompany
Pra Rama return back to the warfield again.

หนุมาน ทหารเอกพระราม
กำลังถูกนาครัดพันกายจนสลบไสลไป

Hanuman The chief officer of Pra Rama who was tied by the big Snake round his body until he was fainted.

พระลักษณ สันตติสมประยาดี
เมื่อถูกศรนาคบาทของอินทรีชิตแล้วได้หมดความรู้ตั้งโดยดำดัม

Pra Lugsana who also was fainted.

While Pra Lugsana was tied up round his body by the big Snake he was
also feel rather weak and was fainted in the final.

พระรามทรงแผลงศรพลายวาท เมื่อพระรามได้เข้ามาถึงสนามรบและทรงประคับประคองภาพดังนี้
ก็ทรงแผลงศรพลายวาทให้พญาศรมาช่วยจับนาคที่มีพระลักษมณ์กับพลวานร

Pra Rama shooting his arrow. When Pra Rama arrives to the battle-field and has seen the incident he suddenly shooting his powerful arrow which turn to be the numerous "Garuda" or the King of bird using their peak and claw to catch and untied the big Snakes out from the Lody of Pra Lugsana and from

พญาครุฑรีบมาช่วย พญาครุฑเมื่อได้ทราบจากศรพิฆายวาทของพระรามที่แสดงไปก็รู้ว่า
 ว่าจะมีเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้น จึงรีบออกจากพิภพนิพพานมาสมรภูมิทันที

The Kruda coming to help Pra Lugsana.

The Garuda or the King of bird immediately flying from the world to the battle-field.

ภาพที่ ๑ พญาครุฑช่วยพระลักษณ เมื่อพญาครุฑมาถึง ก็รีบช่วยเหตอโดยใช้
ปากกัดมอจับ เท้าเหยียบนาคทมิฬพระลักษณอยู่อย่างไม่ว่าง

The first Photo Phya Kruda being help Pra Lugsana. This picture you will see the Garuda in hurry to help Pra Lugsana by using their peak or mouth to bite the big Snake and use their hands and feet to catch and kick the big Snake out from the body of Pra Lugsana at once.

ภาพที่ ๒ พญาครุฑกำลังจับนาคมาจิกกิน เมื่อพระลักษมณ์ได้อาศัยความช่วยเหลือ
จากพญาครุฑแล้ว ก็กำลังจะฟื้นคืนจากการสลบในขณะเดียวกันนั้น

The second Photo The Kruda being catch the big Snakes and eat them.

After Pra Lugsana was helped by the Garuda that make him at once recover from the fainted and return to be a normal health again.

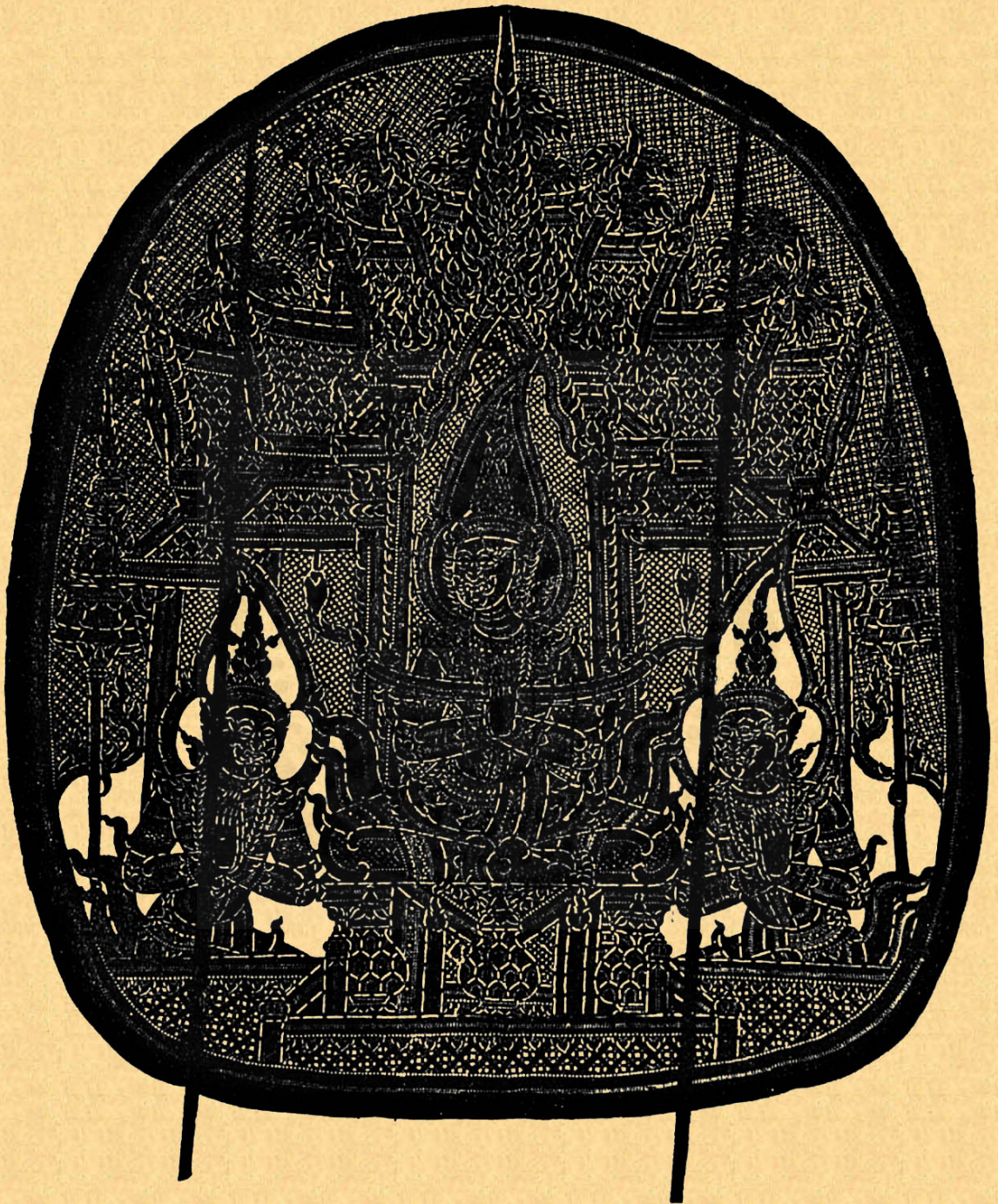
พระลักษณณ์ กล่าวขอบคุณพญาครุฑ หลังจากหนีตายจากวงวนศกแล้ว พระลักษณณ์ก็
ทรงรู้สึกพระองค์ กำลังแสดงความขอบคุณแก่พญาครุฑที่ได้มาช่วยเหลือ

Pra Lugsana saying his thank to Phya Kruda.

When Pra Lugsana recover from fainted after he was untied by the big
Snakes. He then saying his thank to Phya Kruda who kindly comes to rescue
him.

อินทรีชิตเริ่มทำพิธีบูชาพรหมศาสตร์ภายในโพรงไม้โรตัน เมื่ออินทรีชิตทรงทราบว่า
พระลักษมณ์กับพลวานรพ้นอันตรายแล้ว จึงได้เตรียมทำพิธีบูชาพรหมศาสตร์ เพื่อไว้รับมือข้าศึกต่อไป

The Giant Indara Chit begin the ceremony of making the powerful arrow
"name Prom mas" in the hollow of Rotan tree in order to use this power ful
arrow to fight with the enemy.

อินทราชิตกำลังสำรวม رایพระเวทชบศรพรหมาสตร์
ซึ่งจวนครบ ๗ ราตรี พิธีกรรมใดจะดำเร้าผลสมดังมโนรณอยู่แล้ว

Indara Chit in action of concentration and praying in the ceremony of making his powerful arrow.

The term of this ceremony will be complete in 7 nights.

การจำแลงแปลงตัวของบรรดาพลยักษ์ เมื่ออินทรีชิตได้ถูกพญามุขราชแปลงเป็นหม
มาทำลายพืชไร่ให้แตก ก็โกรธจัด รับแปลงเป็นพระอินทรีชิตแห่งเอราวรรณ ส่วนพลยักษ์ก็แปลง
เป็นเทวดาตามขบวนแต่

The Giant soldiers were disguise themselves to be the angel following Indara Chit going out to the war-field.

ภาพที่ ๑ อินทรีจิตแปลงเป็นพระอินทร์ กำลังทรงช้างเอราวัณ ยกเป็นขบวน
 พุทธยาตรา ห้อมล้อมพร้อมด้วยพดยักษ์ที่จำแดงแปลงเป็นเทวดามาโดยคัมภีร์

The first photo Indara Chit disguise himself to be Pra Indara or the King
 of Angel driving on the three headed Elephant name Arawan flying up on the
 air along the way to the battle field.

ภาพที่ ๒ อินทวิชิตกำลังแผลงศรพรหมาสตร์ เมื่อเห็นว่าข้าศึกหลงกลโดยเข้าใจผิดว่า
เป็นพระอินทร์เสด็จมาจริงๆ แล้ว ก็รบแผลงศรพรหมาสตร์ไปโดยมิได้ระวัง

The second photo Indara Chit immediately take the opportunity to shoot his powerful arrow while the enemy were misunder standing that he is a real Pra Indara or the King of Angel.

ศรพรหมาสต์ กำลังวิ่งออกจากแหล่งไล่เข้าศึก หนุมาน พระลักษมณ์ สุครีพ องคต
และบรรดาพทวาร กำลังป้องกันต่อสู้กับพระอินทร์จอมปดอมระดมยิงมาอย่างมากมาย

Pra Lugsana, Hanuman, Sucrip, Ongkot, and all the monkey soldiers were
busiest to protect and avioce themself from the numerous arrow which were
shot by Indara Chit.

พระลักษณ์ถูกศรพราหมณ์ของอินทรชิต หนุมานก็เข้าช่วยนุด พระยาสุครีพก็เข้า
 ประคองข้างช่วยกันดึงศรออกจนสุดกำลัง ศรก็หาหลุดถอนไม่

Pra Lugsana was shot by Indara Chit with the powerful arrow.

Hanuman and Phya Sucirip try to pull the arrow out from Pra Lugsana
 body but it was failure.

หนุมานต่อสู้กับอินทรชิตตัวแปลง เมื่อหนุมานเห็นว่าถูกกลดวงของศัตรูให้ลงมือ
 กับความโกรธ จึงกระโดดโดดเด่นขึ้นไปต่อสู้กับพระอินทร์จอมปลอม

Hanuman feel very much angry he suddenly jump up to fight with Indara Chit, This photo you will see the beautiful and fine art of drawing painting and emboss the figure by the skilful artist.

หนุมานกระโดดเข้าหักคอช้างเอราวรรณ

กรซ่ายหักคอช้างเอราวรรณ

กระซายหักคอช้างเอราวรรณ

กรซ่ายหักคอช้างเอราวรรณ

วานรวรบลุกคดกุด

Hanuman jump up to break off the neck of the three heads Elephant name

“Arawan”

อินทรีชิตเงอศรอันสุดแรง
 ตรงเข้าฟาดหนุมานที่ท่าแห่งหาญมาหักคอช้างพระที่นั่งในขณะนั้น

Indara Chit raised up his bow of arrow with all of his strength and immediately beat down to the body of Hanuman.

หนุมานถูกอินทรีชิตด้วยศรพรหมาสตร์ถึงแก่สลบไสล
 ต้องกายคำแหงหนุมาน เจ็บปวดไม่ทานกำลังได้
 กระเด็นไปกับคอกชกร สดบอยู่ในพนพสุชา

Hanuman was beaten with the powerful bow of arrow by Indara Chit which
 make him suddenly fainted and fall down to the ground together with the head
 of Elephant.

อินทรีชดชยพลกตบกรลงกา การค้กรงน เมออินทรีชดเห็นไดชยชำนะแน่นอนถั่ว
กรบยทพกตบพระราชฐานเมืองดกา พรอมนกับพลโยชาทตตาม

Indara Chit after he have a victory from his enemy he and his army eagerly return to Longa city.

พระรามกับพลวานร เมื่อทรงเห็นว่ากองทัพพระอนุชาออกไปรบนานจนผิดดังเหตุกร่อน
พระทัย รีบเสด็จไปดูพร้อมกับพลทหารวานรติดตาม

When Pra Lugsana went away to fight in the war-field so long not coming back yet Pra Rama feel very much anxious he and his monkey soldiers eagerly went out to follow his brother at once.

พระรามตรงเข้าฉุดศรพรหมาสตร์ เมื่อทอดพระเนตรเห็นพระลักษมณ์ ถูกศรปักพระอุระ
และสลบไสลไปดังนี้ ก็ตรงเข้าฉุดศรออกในทันที

Pra Rama try to pull out the arrow from Pra Lugsana's body but it was impossible to pull it out.

พระรามทรงพระกรรแสง เมื่อทรงพยายามใช้พระกำลังแรงดึงศรออก ครกหาได้หลุด
 ถอนไม่ แต่วีรทรงพระกรรแสงชบพระองค์ดังตรงร่างพระอนุชานั่นเอง

When Pra Rama not able to pull the arrow out from the body of his
 brother he begin weeping and moan until he was in the state of faintness beside
 his brother's body.

พระลักษมณ์กับพลวานร
เมื่อถูกศรพรหมาดิศร ต่างถึงแก่ชดบดงท่ามกลางสมรภูมิรบ

The bodies of Pra Lugsana and the monkey soldiers who were shot with arrow by Indara Chit end all of them were in the state of faintness.

นางตรีชะดาพานางสีดาไปศุภพระราม ทศกัณฐ์ได้ทรงทราบว่ พระลักษมณ์พระราม
ถึงแก่ฉนชวต จ้งรบตั้งนางตรีชะดาให้รับนำวาชรถไปรับนางสีดา ซึ่งเป็นต้นเหตุก่อให้เกิดการ
สงครามชนไปศุภพระรามด้วยตนเอง เพื่อกำการศึกสงครามจะได้ยุติลง

Queen Sida the consort of Pra Rama was sent out to see the dead body of
her husband at the battle-field by the Giant Tossakarra (The tenheads and twenty
hands Giant.)

ภาพนางสีดา ทำเดิน ความงามของภาพนางพระยาเดิน ซึ่งแสดงให้เห็นศิลปการตัด
ภาพได้ส่วนตัดสมทรงเป็นทงามคายงนัก

The photo of Queen Sida in the action of walking this photo you will see the beautiful art of emboss the figure by the expert artist.

ภาพเทวดา ทำเดิน
 ภูมมเทวดา ที่คอยเอาจิตใจช่วยให้พระลักษณพระรามมีชัยชนะแก่ช้ำศึก

The photo of angel in action of walking this angel who have his mind to back up Pra Lugsana and Pra Rama hurry up to help them recover from the state of faintness.

เทวดาที่รักษาเขาอาวุธ “มณเฑาะว์กมกั” วิชแก้ศพรหมาสตรมอยทางเดียวที่จะต้อง
 ไขยาศักดิ์สิทธิ์ อันมอยทุกเราอาวุธมารักษาจะหาย ภูเขานมเทวดารักษาเข้มแข็ง

The hill or mountain of weapon there is only one way to cure the wounded which was shot by the powerful arrow is to go and bring back the medicine from the weapons mountain this mountain was under a strong guard of the angels together with the sharp and powerful propeller automatically whirling for ever.

หนุมานรับอาษาไปเขอาวรุช
ได้ถูกจักรกรวดพัดถางตัวขาดเป็นปี่

ปรากฏว่าหนุมานรับอาษาพระรามไปหาหาที่ภูเขอาวรุช
คงเหลือแต่แก้วกุนทะ(ขนเพชร) ด่องห่อ่นมาข้างภูเขานน

Hanuman the white monkey warrantier from Pra Rama to find out the
medicine from the weapon hill but when he arrives there his body was cut out
in to two pieces by the powerful propeller and stil have only the diamond hair
fall down to the hill side.

บรรดาเทวดาต่างตระหนกตกใจเมื่อเห็นขนเพชรหนุมานร่วง
เพราะถูกจักรกรวดพัดมันขาดลงมา

The crowded of Angels who look after the weapon's hilt were very much
frighten when they have seen the diamond hair falling down to the side of
the hill

เทวดาช่วยหนุมานให้ฟื้นขึ้น เมื่อเทวดาเห็นชนเพชรดวงลงมา จึงช่วยกันนำชนเพชรนั้น
 มาช่วย หนุมานก็กลับฟื้นคืนชีพขึ้น จึงได้รู้เรื่องความเป็นมาแต่หนหลังโดยตลอด

All the angels try to help Hanuman by bringing the diamond hair to pray
 and reappear him to relife again.

หนุมานกับเทวดาช่วยกันชะลอภูเขาวุธ บรรดาเทวดาได้ช่วยกันระดมเขามากับ
 หนุมาน ตรงไปสู่สนามรบโดยเร็วร้อน เพื่อช่วยแก้ไขให้พระลักษมณ์กลับพ้นอันตรายไป

When the angels was told by Hanuman that he coming to bring the
 medicine back to cure Pra Lugsana from the wounded of the powerful arrow
 Hanuman and all of the angels were very please and all of them help together to
 carry the weapon hill straight away to the warfield in order to help Pra Lugsana